

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญรูป	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการศึกษา	4
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	5
นิยามศัพท์ในการวิจัย	6
บทที่ 2 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
งานศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับการทำงานนอกฟาร์ม	8
งานศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับอุปทานแรงงานนอกฟาร์ม	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
บทที่ 4 โครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม และการผลิตทางการเกษตร	35
ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	35
ตำบลห้วยเหล็ก	36
ตำบลโป่งแยง	37
สภาพทางสังคม	39
สภาพทั่วไปของครัวเรือน	39
ระดับการศึกษาสูงสุด	41
อาชีพหลักของครัวเรือน	42

	หน้า
การติดต่อกับนอกชุมชน	42
สภาพทางเศรษฐกิจ	44
ทรัพย์สินในครัวเรือน	44
พื้นที่ทำกินของครัวเรือน	46
รายได้เป็นตัวเงินของครัวเรือน	46
ค่าใช้จ่ายในบ้าน	48
การออม	51
ทุนการเกษตร	51
สภาพการผลิตทางการเกษตร	53
ระบบการปลูกพืช	53
น้ำใช้เพื่อการเกษตร	56
สรุป	57
บทที่ 5 ทักษะคิด และการเลือกอาชีพของเกษตรกร	59
การตัดสินใจทำงานเกษตรและนอกเกษตรของครัวเรือน	59
การตัดสินใจของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	66
การเข้าทำงานของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	66
ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบันต่อการมีรายได้ นอกเกษตร	67
การจัดสรรรายได้นอกเกษตรของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรใน ปัจจุบัน	68
ผลกระทบจากการทำงานนอกเกษตรของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตร ในปัจจุบัน	70
ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบันต่อการทำการ เกษตรในอนาคต	72
การตัดสินใจของเกษตรกรผู้ไม่ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	72
ประเภทงานและแหล่งฝึกงานนอกเกษตรของเกษตรกร	76
ทัศนคติของเกษตรกรต่อลักษณะงานนอกเกษตร งานเกษตร และการศึกษา ของบุตรหลาน	76

	หน้า
จุดมุ่งหมายในการทำงานเกษตรของเกษตรกร	81
การคำนึงถึงคุณภาพของผลผลิต	81
การวางแผนและการจัดการด้านการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำ การเกษตร	81
การจัดการด้านการตลาดเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของการ ทำการเกษตร	81
การปรับปรุงและพัฒนาการทำการเกษตร	85
สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรของเกษตรกร	85
ความต้องการให้บุตรหลานทำอาชีพเกษตร	85
การใช้เวลาทำงานและการมีรายได้ในงานเกษตรและนอกเกษตร	89
สรุป	92
บทที่ 6 ค่าเสียโอกาสและอุปทานแรงงาน	94
การทำงานของเกษตรกร	94
ลักษณะงาน	94
ผลตอบแทนจากงานนอกเกษตร	96
การใช้เวลาในแต่ละกิจกรรม	98
รูปแบบการใช้เวลาของเกษตรกร	101
ผลการวิเคราะห์สมการการผลิต	103
ค่าจ้างเงาและรายได้เงา	106
ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพืช	108
สมการอุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	111
อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นสามี	112
อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นภรรยา	115
สรุป	118
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	121
โครงสร้างทางอาชีพ รายได้ และทรัพยากรของครัวเรือนเกษตรกร	121
กระบวนการตัดสินใจของครัวเรือนเกษตรกรและเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	122

	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	124
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	125
ข้อจำกัดของการศึกษา และแนวทางการศึกษาต่อไป	127
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	132
ประวัติผู้เขียน	137

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1.1	มูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเฉลี่ยต่อคนในภาคเกษตรและภาคนอกเกษตรในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7	1
1.2	จำนวนและร้อยละของแรงงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7	3
4.1	ลักษณะอาชีพของครัวเรือน	39
4.2	สถานภาพของเกษตรกรผู้เป็นหลักในการผลิตของครอบครัว	40
4.3	จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือน	41
4.4	ระดับการศึกษาสูงสุดของครัวเรือน	42
4.5	อาชีพหลักของครอบครัวเมื่อพิจารณารายได้และเวลา แยกตามพื้นที่ และลักษณะอาชีพของครัวเรือน	43
4.6	การติดต่อกับนอกชุมชนของครัวเรือน	44
4.7	มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน	45
4.8	ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือน	47
4.9	รายได้เป็นตัวเงินของครัวเรือน	49
4.10	ค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน	50
4.11	ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของครัวเรือน	50
4.12	การออมของครัวเรือน	51
4.13	แหล่งทุนเพื่อการเกษตรของครัวเรือน	52
4.14	ระบบการปลูกพืชของครัวเรือน	54
4.15	ปฏิทินการปลูกพืช	55
4.16	จำนวนชนิดพืชที่ปลูกใน 1 ปี	56
4.17	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	56
5.1	ผู้ตัดสินใจในการผลิตการเกษตรของครอบครัว	59
5.2	การตัดสินใจในช่วงฤดูทำนาของครัวเรือน	61
5.3	การตัดสินใจในช่วงหลังฤดูทำนาของครัวเรือน	62
5.4	ลักษณะการเข้าทำงานของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	66

ตาราง		หน้า
5.5	เหตุผลของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบันต่อการทำนอกรนอกเกษตร	67
5.6	ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบันต่อการมีรายได้นอกเกษตร	68
5.7	การจัดสรรรายได้นอกเกษตรของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	69
5.8	ผลกระทบจากการทำนอกรนอกเกษตรของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	71
5.9	เหตุผลของเกษตรกรผู้ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบันต่อความคิดเห็นในการเลิกหรือยังคงทำงานเกษตรต่อไปในอนาคต	73
5.10	สาเหตุที่ไม่ทำงานนอกเกษตรของเกษตรกร	74
5.11	การตัดสินใจทำงานนอกเกษตรในอนาคตของเกษตรกรผู้ไม่ทำงานนอกเกษตรในปัจจุบัน	75
5.12	ความรู้สึกรักของเกษตรกรผู้ที่ไม่ทำงานนอกเกษตรต่อผู้มีรายได้จากงานนอกเกษตร	76
5.13	แหล่งฝึกงานและประเภทงานนอกเกษตรของเกษตรกร	77
5.14	ทัศนคติด้านต่างๆ ของเกษตรกร	78
5.15	ทัศนคติของเกษตรกรแยกตามอายุ	80
5.16	ความเห็นของเกษตรกรต่อการทำเกษตรควรคำนึงถึงคุณภาพของผลผลิต	82
5.17	ความเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผน และการจัดการด้านการเงิน เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำการเกษตร	83
5.18	ความเห็นของเกษตรกรต่อการจัดการด้านการตลาดเป็นเรื่องสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จในการทำการเกษตรของครอบครัว	84
5.19	ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความจำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาการเกษตรของครัวเรือน	86
5.20	สาเหตุในการทำการเกษตรของเกษตรกร	87
5.21	ความคาดหวังของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรของบุตรหลาน	88

ตาราง		หน้า
5.22	ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการช่วยกันไถไร่นาของสมาชิกในครัวเรือน โดยไม่ออกไปทำงานนอกเกษตร	90
5.23	ความเห็นของเกษตรกรต่อการมีรายได้จากทั้งการเกษตรและนอกเกษตรของครอบครัว	91
6.1	ลักษณะการทำงานของเกษตรกร	95
6.2	ประเภทงานนอกเกษตรของเกษตรกร	97
6.3	ผลตอบแทนเฉลี่ยในงานนอกเกษตรของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	98
6.4	เวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยในกิจกรรมต่างๆ ของเกษตรกร	99
6.5	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาทำงานเกษตรของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	101
6.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์สมการการผลิต	104
6.7	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการผลิตพืชของครัวเรือน	105
6.8	ค่าจ้างเงาของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	107
6.9	รายได้เงาของครัวเรือน	108
6.10	ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพืชปีการเพาะปลูก 2539/40	109
6.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์สมการอุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา	111
6.12	ปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นสามี	113
6.13	ปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นภรรยา	116

สารบัญรูป

รูป		หน้า
3.1	คุณภาพเมื่อมีการทำงานในตลาด (งานนอกฟาร์ม)	28
3.2	คุณภาพเมื่อไม่มีการทำงานในตลาด (งานนอกฟาร์ม)	28
4.1	แผนที่อำเภอแม่วิม	38
5.1	กระบวนการตัดสินใจทำงานเกษตรและนอกเกษตรในช่วงฤดูทำนาของครัวเรือนตำบลห้วยเหล็ก	63
5.2	กระบวนการตัดสินใจทำงานเกษตรและนอกเกษตรของครัวเรือนตำบลโป่งแยง	64
5.3	กระบวนการตัดสินใจทำงานเกษตรและนอกเกษตรในช่วงหลังฤดูทำนาของครัวเรือนตำบลห้วยเหล็ก	65
6.1	รูปแบบการใช้เวลาในกิจกรรมเกษตรของเกษตรกร	102
6.2	รูปแบบการใช้เวลาในกิจกรรมนอกเกษตรของเกษตรกร	102
6.3	รูปแบบการใช้เวลาในกิจกรรมนอกเกษตรของเกษตรกรชาย	103
6.4	รูปแบบการใช้เวลาในกิจกรรมนอกเกษตรของเกษตรกรหญิง	103
6.5	อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นสามี	114
6.6	อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นภรรยา	117